

ZELENÝ RAST A ZELENÁ EKONOMIKA

**Zelené iniciatívy zamerané na dosiahnutie cieľov
trvalo udržateľného rozvoja**

INFORMAČNÁ BROŽÚRA

Ing. Radoslava Kanianska, CSc.

**Banská Bystrica
2013**

Obsah

Prečo zelené iniciatívy?.....	3
Zelený rast.....	5
Zelená ekonomika.....	6
Zelené iniciatívy v environmentálnej oblasti a v ekonomických sektoroch.....	7
Klimatická zmena.....	8
Biodiverzita.....	9
Prírodné zdroje a ekosystémové služby.....	10
Spotreba a výroba.....	11
Mestá.....	12
Poľnohospodárstvo.....	13
Energetika.....	13
Priemysel.....	14
Doprava.....	14
Cestovný ruch.....	15
Politické nástroje.....	16
Monitorovanie.....	16
Indikátory k vybraným environmentálnym oblastiam.....	18
Indikátory k vybraným ekonomickým sektorom.....	20
Zoznam medzinárodných organizácií.....	22
Zoznam literatúry.....	24

Prečo zelené iniciatívy?

Vývoj v 20. storočí a jeho prognózy do budúcnosti znepokojujú medzinárodné a národné spoločnosti.

V priebehu 20. storočia **vzrástla**:

- celosvetová populácia štvornásobne,
- hospodárska produkcia dvadsaťdvanásobne,
- spotreba fosílnych palív štrnásťnásobne.

Vo svete sa výrazne **zväčšil** rozdiel medzi:

- krajinami s vyspelou ekonomikou a
- rozvojovými krajinami, ktoré štartujú svoje ekonomiky s cieľom priblížiť sa k úrovni vyspelých krajín.

Do roku 2050 sa predpokladá

- nárast svetovej populácie na **9 miliárd ľudí** zo súčasných 6,

čo vytvorí obrovský tlak na:

- potravinové zdroje,
- energetické zdroje,
- zásoby vody na svete,
- životné prostredie.

Na jednej strane hrozí obrovský nárast populácie v rozvojových krajinách, na strane druhej, je v krajinách s vyspelou ekonomikou hrozbou súčasný konzumný spôsob života (tzv. súčasné modely spotreby a výroby).

Nečinnosť by mohla viesť k tomu, že do roku 2030 až 2050:

- sa zvýšia celosvetové potravinové nároky o 50 až 70 %,
- 1 miliarda ľudí bude žiť v oblastiach nedostatočne zásobených vodou,
- biodiverzita klesne o ďalších 10 %,
- emisie skleníkových plynov sa zvýšia o ďalších 50 %, čo bude mať za následok zvýšenie celosvetovej priemernej ročnej teploty,
- pribudnú ničivé katastrofy,
- zvýši sa znečistenie životného prostredia, ovzdušia, vody, pôdy, čo bude mať za následok zhoršenie zdravotného stavu ľudí.

A práve **zelené iniciatívy** majú pomôcť zmeniť túto situáciu. Predstavujú hlavný impulz a navrhujú odklon od súčasného zabehnutého vývoja. Ich hlavným cieľom je dosiahnutie trvalo udržateľného rastu. *Trvalo udržateľný rozvoj (TUR) je taký rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachová možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov.*

Dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja je hlavným cieľom medzinárodného spoločenstva od roku 1992, kedy sa konala *Konferencia OSN o životnom prostredí a rozvoji* v Rio de Janeiro. Aj po rokoch od vytýčenia tohto ambiciózneho cieľa je stále pozorovaná pokračujúca devastácia prírody a prírodných zdrojov, od ktorých je ľudstvo závislé. Politici skonštatovali, že zavedenie princípov TUR do života je nedostatočné. Navyše, v roku 2008, celosvetové spoločenstvo postihla globálna energetická, potravinová a finančná kríza. To ešte viac potvrdilo nutnosť nového prístupu k riešeniu starých a vyvstávajúcich problémov. Z týchto dôvodov boli navrhované a vytvárané rôzne spôsoby, koncepty vedúce k dosiahnutiu cieľov TUR. Vo svete najrozšírenejšími sa stali:

- **zelená ekonomika**, sformulovaná UNEP a
- **zelený rast**, sformulovaný OECD.

Tieto koncepty nemajú ambície nahradiť existujúcu stratégiu TUR. Sú jej podmnožinou a zároveň nástrojom na dosiahnutie jej cieľov. Oba koncepty sú v zásadných črtách zhodné.

Zelený rast

Zelený rast má pôvod v Ázii a Tichomorí. V roku 2005 v Soule, sa vládni predstavitelia Ázie a Tichomoria dohodli na aktívnom prístupe pri presadzovaní TUR nastúpením na cestu zeleného rastu.

Zásadné princípy zeleného rastu prijalo a ďalej rozpracovalo **OECD**, ktoré v roku 2011 schválilo **Stratégiu Smerom k zelenému rastu**.

Zelený rast predstavuje cestu podpory ekonomického rastu a rozvoja a zároveň ochranu prírodných zdrojov, aby sme mohli naďalej využívať prostriedky a environmentálne služby, od ktorých závisí naša prosperita.

Zelený rast spája:

- ekonomický a
- environmentálny kontext,
- majúce dôsledok na ďalšie sociálne a kultúrno-spoločenské oblasti.

V súčasnosti sa kritériá kvality životného prostredia a reálnej vyčerpatel'nosti zásob prírodných zdrojov stali rovnocennými podmienkami hospodárskeho rastu. V ekonomickej terminológii je životné prostredie označované aj pojmom prírodný kapitál.

Cieľom zeleného rastu je prispievať k zvyšovaniu ľudskej prosperity podporou:

- efektívneho využívania prírodných zdrojov a
- takých ekonomických činností, ktoré sú z dlhodobého hľadiska výhodné pre spoločnosť.

Na dosiahnutie takýchto cieľov je nevyhnutné:

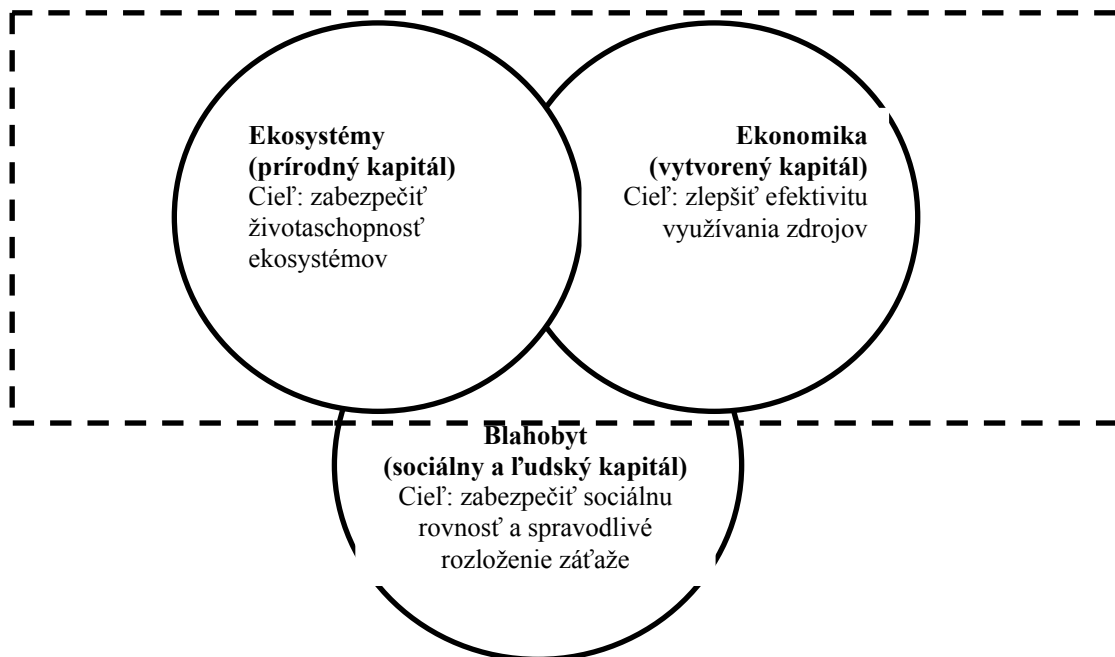
- zavádzanie inovácií do praxe,
- pochopenie a uvedomenie si hodnoty prírodného kapitálu.

Zelená ekonomika

Pojem **zelená ekonomika** bol prvý raz použitý vo **Veľkej Británii**. K väčšiemu oživeniu tohto pojmu došlo v roku 2008 **UNEPom**, ktorý zahájil Iniciatívu zelenej ekonomiky. *Globálna zelená nová dohoda* navrhla kroky na oživenie svetovej ekonomiky a zlepšenie jej udržateľnosti.

Zelená ekonomika je ekonomika, podporujúca ľudskú prosperitu a sociálnu rovnosť za súčasného výrazného zníženia environmentálnych rizík a ekologických škôd. Zjednodušené vyjadrené, ide o nízko uhlíkovú ekonomiku, efektívne využívajúcu zdroje, podporujúcu sociálne začlenenie. Koncept zelenej ekonomiky rozlišuje 3 hlavné, vzájomne prepojené sféry (obr.1), podobne, ako je to pri prepojení 3 pilierov TUR (ekonomického, environmentálneho a sociálneho).

Obrázok 1: Koncept zelenej ekonomiky v kontexte trvalo udržateľného rozvoja

Hlavnými cieľmi zelenej ekonomiky sú:

- oživenie ekonomiky,
- odstránenie chudoby,
- zníženie uhlíkových emisií a degradácie ekosystémov.

Zelené iniciatívy v environmentálnej oblasti a v ekonomických sektoroch

Medzi **klúčové environmentálne oblasti**, v ktorých je potrebné prijať opatrenia vedúce k zlepšeniu stavu a udržateľnosti, patrí:

- klimatická zmena,
- biodiverzita,
- prírodné zdroje a ekosystémové služby,
- spotreba a výroba,
- mestá.

Zelené iniciatívy sa zameriavajú aj na **konkrétne ekonomické sektory**:

- poľnohospodárstvo,
- energetiku,
- priemysel,
- dopravu,
- cestovný ruch.

Klimatická zmena

Klimatická zmena znamená zmenu klímy, spôsobenú priamo alebo nepriamo ľudskou činnosťou, ktorá mení zloženie globálnej atmosféry a ktorá je popri prirodzenej variabilite klímy pozorovaná za porovnateľný časový úsek.

Klimatická zmena **môže negatívne:**

- poškodiť blaho spoločnosti a hospodársky rast,
- zmeniť prírodné ekosystémy.

Hlavným **cieľom** je:

- stabilizácia koncentrácie plynov spôsobujúcich skleníkový efekt. Táto úroveň by sa mala dosiahnuť v rámci dostatočnej časovej lehoty, ktorá by umožnila ekosystémom adaptovať sa prirodzeným spôsobom na zmenu klímy, zabezpečiť, aby nebola ohrozená produkcia potravín a umožniť, aby ekonomický rozvoj pokračoval udržateľným spôsobom.

Opatrenia sú zamerané na:

- **Zmiernenie** klimatickej zmeny – na základe modelov a analýz sú prijímané politické opatrenia.
- **Prispôbenie sa** klimatickej zmene prebieha súčasne s procesmi jej zmiernenia. Ide o preventívne opatrenia a opatrenia zamerané na odstraňovanie dôsledkov negatívnych prejavov klimatickej zmeny, ako je budovanie ochrannej infraštruktúry pri povodniach a požiaroch, zavádzanie výstražných a varovných systémov.

Biodiverzita

Biologická diverzita znamená rôznorodosť všetkých živých organizmov vrátane ich suchozemských, morských a ostatných vodných ekosystémov a ekologických komplexov.

Príčinami zhoršovania stavu biodiverzity sú:

- zmeny vo využívaní krajiny,
- zmeny v obhospodarovaní pôdy,
- intenzívne - komerčné lesníctvo,
- rozvoj infraštruktúry,
- fragmentácia biotopov,
- rozširovanie invázných druhov,
- znečisťovanie životného prostredia,
- klimatické zmeny.

Cieľmi sú:

- ochrana biologickej diverzity,
- trvalo udržateľné využívanie jej zložiek,
- spravodlivý a rovnoprávny podiel na prínosoch využívania genetických zdrojov vrátane primeraného prístupu ku genetickým zdrojom.

Opatrenia sú zamerané na:

- oceňovanie biodiverzity a súvisiacich ekosystémových služieb a vytváranie trhov podporujúcich ich ochranu a udržateľné využívanie,
- zaangažovanie súkromného sektoru do ochrany biodiverzity,
- zavedenie ochrany biodiverzity do všetkých politík,
- reformovanie voči biodiverzite škodlivo pôsobiacich dotácií,
- prijímanie adaptačných mechanizmov na ochranu biodiverzity,
- zlepšenie kvantity a kvality údajov poskytovaných politikom pre rozhodovacie procesy.

Prírodné zdroje a ekosystémové služby

Prírodné zdroje poskytujú tok vzácných tovarov a služieb. Patrí medzi ne poľnohospodárska pôda, ložiská nerastných surovín (ropy, plynu, uhlia a minerálov), lesy, voda, rybárske oblasti a atmosféra.

Ekosystémové služby (služby prírodného kapitálu), vyplývajú z funkcií ekosystémov, ktoré sú produkčné (produkcia potravín, vlákien, drevnej hmoty), regulačné (regulácia erózie, sekvestrácia uhlíka, sanitárne funkcie), informačné, kultúrno-duchovné, podporné. V prípade, že sú tieto funkcie (napr. produkčná – produkcia biomasy – produkcia úrody poľnohospodárskych plodín) finančne ohodnotené alebo ovplyvňujú ľudské zdravie (napr. sanitačná funkcia) alebo ekonomickú prosperitu, označujeme ich ako služby ekosystémov.

Prírodné zdroje sú v súčasnosti vystavené **obrovskému tlaku** z:

- prudkého rastu populácie,
- hospodárskeho rastu,
- klimatickej zmeny,
- straty biodiverzity,
- znečisťovania životného prostredia.

Hlavný cieľ je:

- ochrana prírodných zdrojov a ekosystémových služieb zavedením vhodného udržateľného manažmentu.

Opatrenia sú zamerané na:

- podporu technológií a inovácií vedúcich k efektívnemu využívaniu prírodných zdrojov,
- ochranu a udržateľné využívanie vody,
- oceňovanie ekosystémových služieb,
- začlenenie prírodného kapitálu do environmentálneho účtovníctva.

Spotreba a výroba

Výroba sa týka toho, akým spôsobom využívame prírodné zdroje a energie. Spotreba sa týka nášho životného štýlu, nákupných návykov a spôsobu, akým využívame a likvidujeme výrobky a služby.

Súčasná spoločnosť je orientovaná konzumne a vyvíja na planétu enormný tlak. Európa patrí k tým oblastiam, ktoré zanechávajú na životnom prostredí našej planéty najvýraznejšiu stopu. Dopyt po výrobkoch a službách rastie, v dôsledku čoho rastie dopyt po energii a zdrojoch. Spôsob, akým vyrábame a spotrebúvame, sa podieľa **na mnohých environmentálnych problémoch**, ako je:

- globálne otepľovanie,
- znečisťovanie,
- vyčerpávanie prírodných zdrojov a
- strata biodiverzity.

Cieľom je:

- dosiahnuť udržateľnú výrobu a spotrebu, čo znamená uspokojiť základné ľudské potreby v oblasti tovarov a služieb a súčasne zlepšiť kvalitu života a zabezpečiť, aby mali budúce generácie k dispozícii dostatok zdrojov. Udržateľná spotreba a výroba znamená účinnejšie využívanie prírodných zdrojov a energie, ako aj zníženie emisií skleníkových plynov a obmedzenie iných negatívnych vplyvov na životné prostredie. Podstatou je vyrábať a využívať výrobky a služby tak, aby sa čo najmenej poškodzovalo životné prostredie.

Opatrenia sú zamerané na podporu:

- produkcie kvalitnejších výrobkov,
- rozumnejšej spotreby,
- hospodárnejšej a čistejšej výroby.

Mestá

Mesto je sídlo alebo zoskupenie sídiel vyznačujúce sa vysokou koncentráciou výrobných a nevýrobných aktivít (služieb), výškovou zástavbou, hustotou zaľudnenia, vysokou výmerou zastavanej plochy. Mestá významne ovplyvňujú ekonomickú a environmentálnu výkonnosť krajín.

Vytvárajú **negatívny tlak na životné prostredie:**

- produkujú emisie skleníkových plynov a znečisťujúcich látok,
- produkujú veľké množstvo odpadu, hluk,
- zaberajú zelené plochy.

Cieľom je:

- budovanie inteligentných zelených miest a
- znižovanie environmentálnych tlakov.

Opatrenia sú zamerané na:

- vytváranie zelených pracovných príležitostí, spojených aj so zvyšovaním energetickej účinnosti budov,
- prilákanie firiem a pracovníkov do miest, aj vytvorením efektívneho dopravného systému a sietí,
- podporu inovácií a podnikania (napr. v odpadovom hospodárstve),
- zvýšenie hodnoty zastavanej pôdy, rešpektujúc environmentálne kritériá (napr. výstavbou eko-štvtí).

Poľnohospodárstvo

V poľnohospodárstve sa odporúča:

- **zvyšovať produktivitu v poľnohospodárstve udržateľným spôsobom**, a to:
 - zvýšením efektivity využívania zdrojov,
 - chránením vzácnych prírodných surovín,
 - využívaním odpadu z poľnohospodárskej činnosti,
- **zabezpečiť dobre fungujúce trhy** poskytujúce správne signály pre výrobcov aj spotrebiteľov, a s tým:
 - odstrániť ekonomicky a environmentálne negatívne pôsobiace stimuly,
 - podporiť environmentálne vhodné opatrenia,
 - poskytovať správne informácie spotrebiteľom,
- **posilniť vlastnícke práva**, ktoré by mali zaručiť optimálne využívanie zdrojov.

Energetika

V energetike sa odporúča:

- **racionálne využívania zdrojov** s vylúčením neefektívnych dotácií podporujúcich využívanie fosílnych palív,
- **radikálne zvýšenie energetickej účinnosti**,
- posilnenie **inovácií** – najmä zelených technológií využívajúcich obnoviteľné zdroje energie a zvyšujúce energetickú účinnosť,
- vynakladanie finančných prostriedkov na eliminovanie škôd spôsobených energetikou a nesprávnym využívaním prírodných surovín,
- vzájomné sklbenie environmentálnych cieľov so zvyšovaním produktivity,
- rozvíjanie nových trhov a priemyslu – posun k zelenému rastu v energetike bude spojený so zavedením nových technológií, čím vzniknú aj nové oblasti priemyslu a služieb, čo sa následne preniesie do sféry obchodu a vytvorenia nových trhov.

Priemysel

V priemysle sa odporúča:

- **transformácia súčasného priemyslu**, čo znamená presun pozornosti z konca výrobných procesov, spojených s kontrolou znečisťovania, na ich začiatok. Väčšiu pozornosť bude nutné venovať životnému cyklu produktov.
- **zavádzanie inovácií** a ekoinovácií (inovácie prispievajúce k znižovaniu negatívnych vplyvov na životné prostredie) zameraných na
 - **technológiu výroby** a činnosti súvisiace s propagovaním a predajom produktov,
 - **koncový produkt** – jeho parametre spĺňajúce environmentálne kritériá,
- výskum a vývoj **technológií uzavretých cyklov**, postavených na recyklácii a opätovnom využívaní zdrojov,
- podpora prechodu malých a stredných podnikov smerom k zelenému rastu a zmeny modelov správania sa konzumentov.

Doprava

V doprave sa odporúča:

- nastavenie daní z vozidiel v prospech zelených vozidiel,
- **zintenzívnenie a zefektívnenie verejnej dopravy**,
- podpora zavádzania udržateľných technológií a **inovácií pri výrobe vozidiel** so zníženou produkciou emisií CO₂,
- **podpora integrovaného plánovania dopravy a využívania krajiny**,
- **podpora environmentálnych spôsobov dopravy a mobility**, „nemotorovej“ mobility najmä v mestách,
- rozvoj železničnej dopravy,
- regulovanie štandardov podporujúcich environmentálne technológie v doprave.

Cestovný ruch

V cestovnom ruchu sa odporúča:

- **chrániť a zohľadňovať hodnotu** prírodného, sociálneho a kultúrneho kapitálu, biodiverzitu,
- **posilniť zavádzania eko-inovácií a čistých technológií vo všetkých ekonomických sektoroch**, ktorých služby sú v cestovnom ruchu využívané (doprava, energia a pod.) a pri nakladaní s odpadom,
- dobre nastaviť politické a ekonomické nástroje – štandardy, limity a regulácie podporujúce zavádzanie zelených inovácií,
- vzdelávať širokú verejnosť a podnikateľov pôsobiacich v sektore cestovného ruchu.

Politické nástroje

Na dosahovanie vytýčených cieľov zelených iniciatív **boli medzinárodnými inštitúciami navrhnuté rôzne politické nástroje**. Okrem súboru politických nástrojov pomáhajúcich zavedeniu opatrení do praxe **sa hľadajú nástroje hodnotenia a monitorovania**.

Medzi politické nástroje patria:

- dane, platby, poplatky, odvody,
- dotácie, výhodné pôžičky, podpory, investície
- normy, limity,
- označovanie výrobkov, certifikácia,
- integrované plánovanie, rozhodovanie, manažment,
- zelené verejné obstarávanie a účtovníctvo.

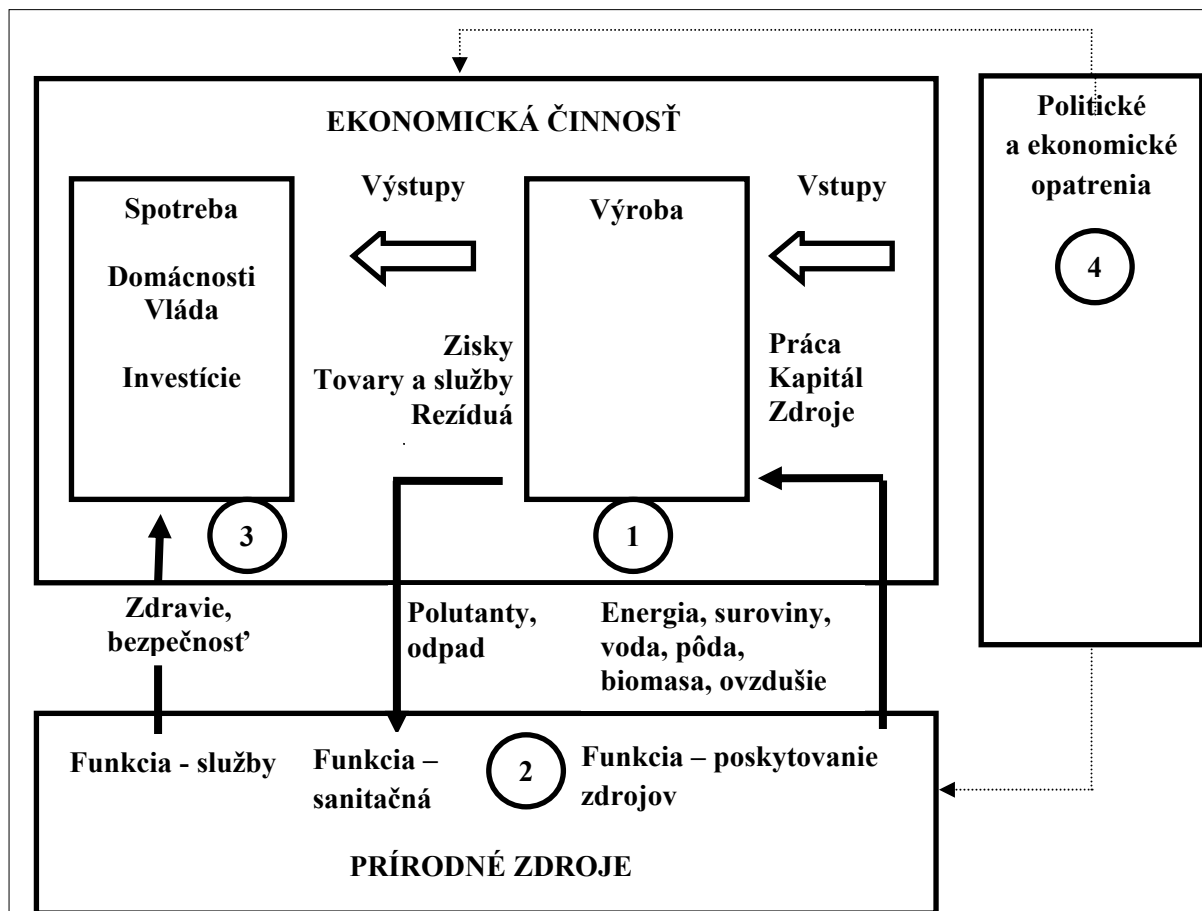
Monitorovanie

Na monitorovanie dosahovania cieľov zeleného rastu boli navrhnuté 4 hlavné skupiny indikátorov (obr. 2):

- **Indikátory environmentálnej produktivity a produktivity zdrojov** vyjadrujúce prepojenie medzi efektívnosťou využívania prírodných zdrojov, výrobou a spotrebou.
- **Indikátory zásob prírodného kapitálu** sledujúce stav a kvalitu prírodných zdrojov z dôvodu ich vyčerpávania a úbytku, čo predstavuje riziko spomalenia rastu.
- **Indikátory environmentálnej kvality života** vyjadrujúce priamy či nepriamy vplyv životného prostredia na zdravie a život ľudí.
- **Indikátory politickej odozvy a ekonomických opatrení** slúžiace politikom na zefektívnenie implementovaných politických opatrení.

Na Slovensku, **Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP)** pod gesciou Ministerstva životného prostredia SR (MŽP SR) v súčasnosti hodnotí 33 indikátorov zeleného rastu (<http://www1.enviroportal.sk/indikatory/schema.php?schema=124>).

Obrázok 2: Socioekonomické vzťahy a skupiny indikátorov zeleného rastu

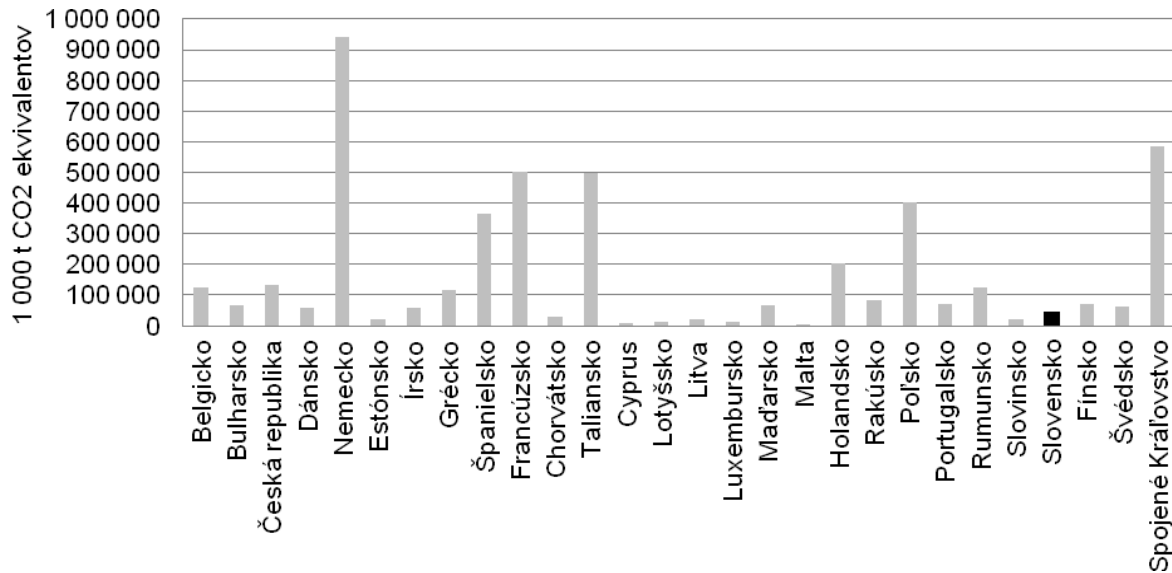
Vysvetlivky:

1. Indikátory environmentálnej produktivity a produktivity zdrojov
2. Indikátory zásob prírodného kapitálu
3. Indikátory environmentálnej kvality života
4. Indikátory politickej odozvy a ekonomických opatrení

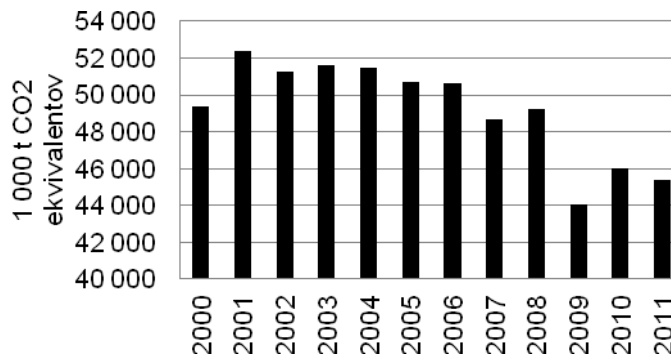
Indikátory k vybratým environmentálnym oblastiam

Klimatická zmena

Celkové emisie skleníkových plynov krajín EÚ v roku 2011 (v 1 000 t CO₂ ekvivalentoch)
(Zdroj: EEA)

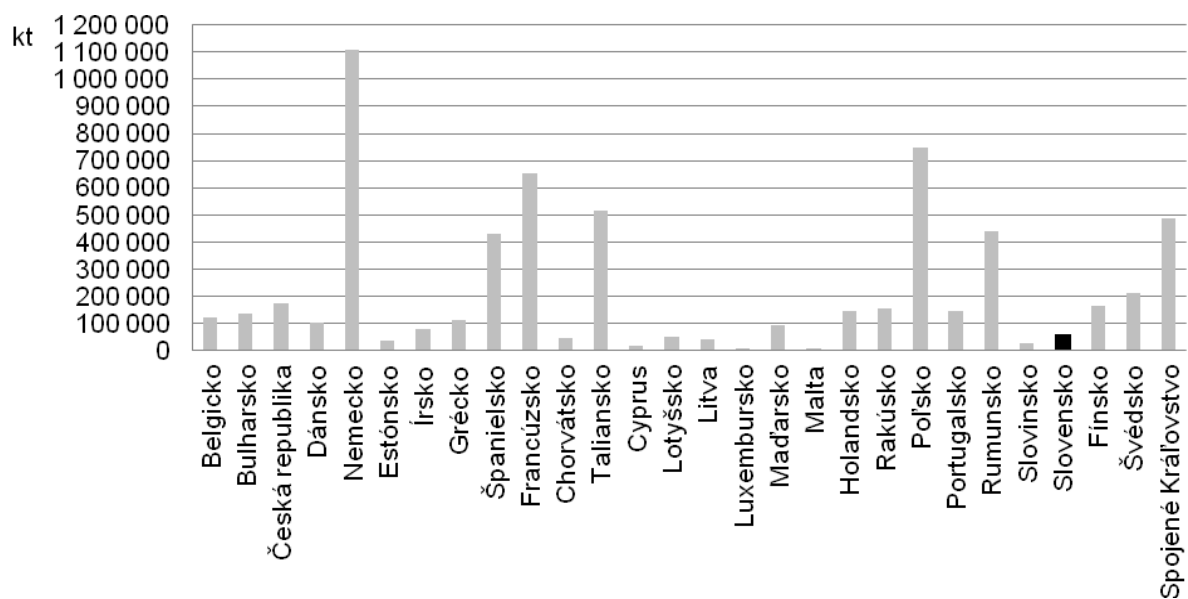

Vývoj celkových emisií skleníkových plynov na Slovensku (v 1 000 t CO₂ ekvivalentoch) (Zdroj: EEA)

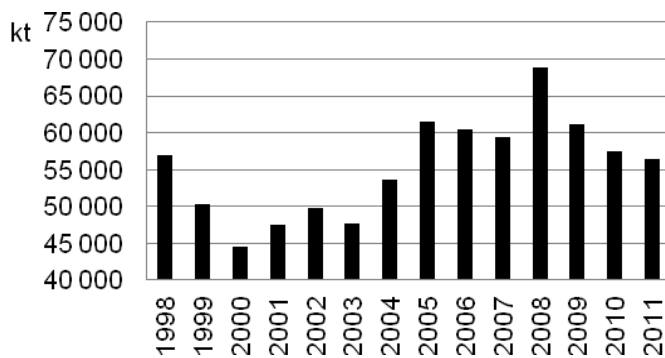

Prírodné zdroje

Domacia materiálová spotreba krajín EÚ v roku 2011 (v kilotonách) (Zdroj: EUROSTAT)

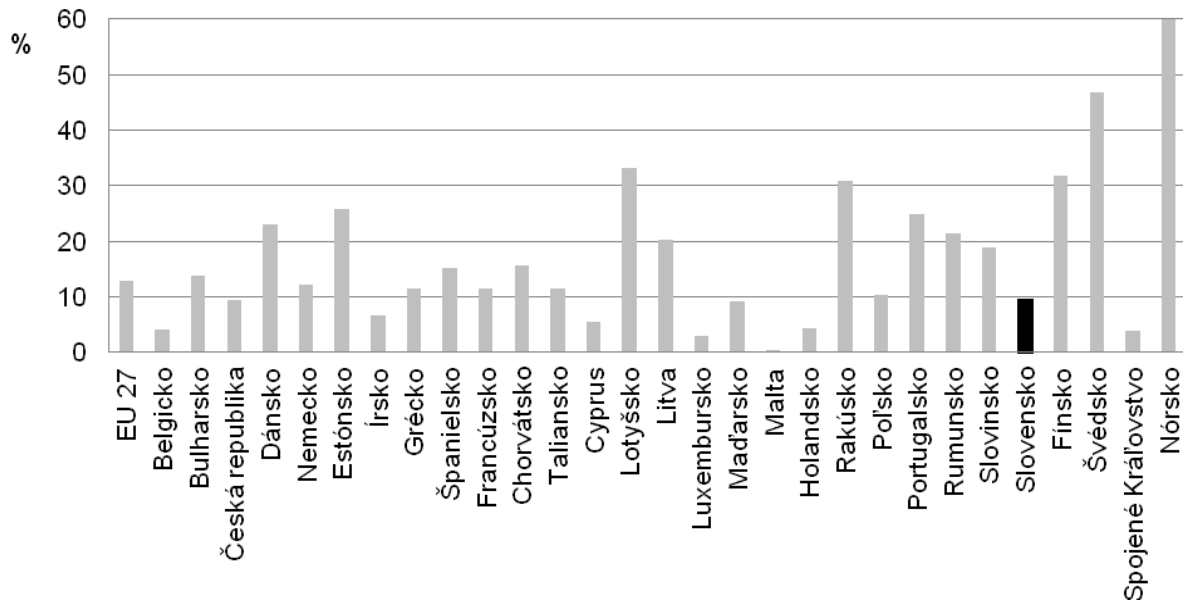
Vývoj domácej materiálovej spotreby na Slovensku (v kilotonách) (Zdroj: EUROSTAT)

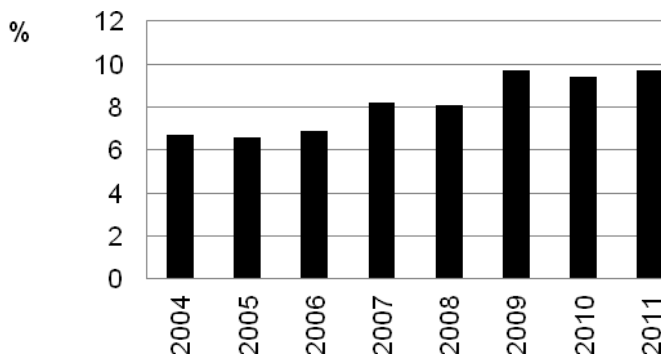
Indikátory k vybratým ekonomickým sektorom

Energetika

Podiel obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie krajín EÚ v roku 2011 (v %) (Zdroj: EUROSTAT)

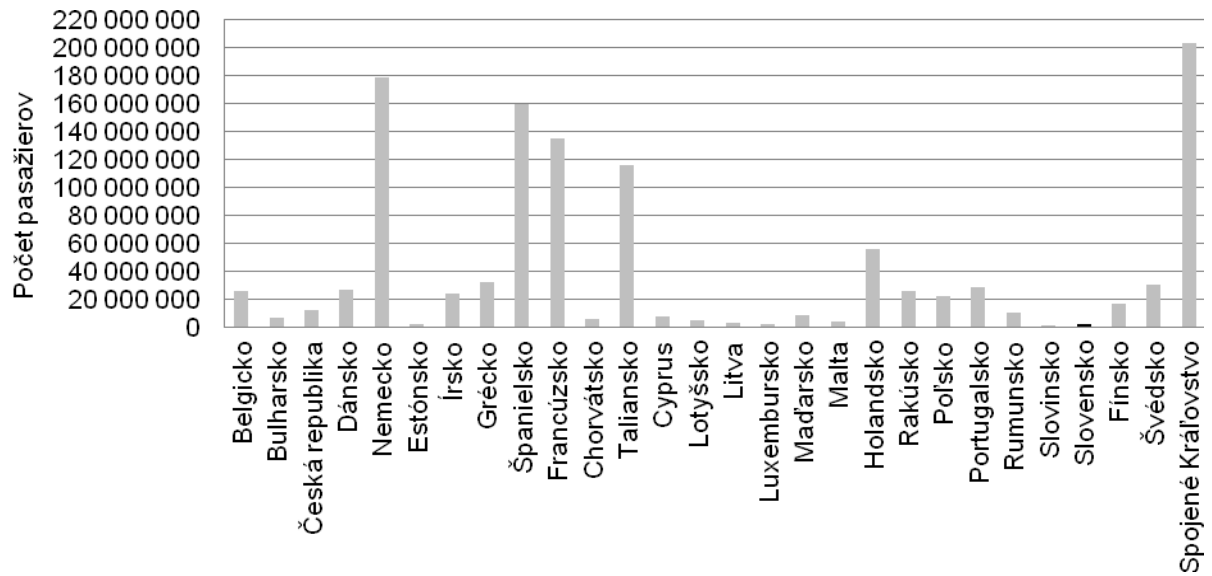

Vývoj podielu obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie na Slovensku (v %) (Zdroj: EUROSTAT)

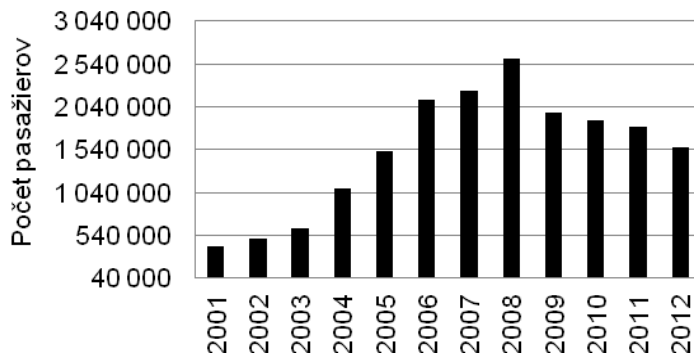

Doprava

Počet prepravených osôb leteckou dopravou v krajinách EÚ v roku 2012 (počet pasažierov)
(Zdroj: EUROSTAT)

Vývoj počtu prepravených osôb leteckou dopravou na Slovensku (počet pasažierov) (Zdroj: EUROSTAT)

Zoznam medzinárodných organizácií

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD - Organisation for Economic Cooperation and Development)

<http://www.oecd.org/>

<http://www.oecd.org/greengrowth/>

Organizácie OSN:

Program OSN pre životné prostredie (UNEP - United Nations Environment Program)

<http://www.unep.org/>

<http://www.unep.org/publications/ebooks/annual-report09/Chapters.aspx?id=ID0E3>

Program OSN pre životné prostredie – Skupina environmentálny manažment (UNEP - EMG - United Nations Environment Program – Environment Management Group)

<http://www.unemg.org/>

Oddelenie OSN pre ekonomické a sociálne záležitosti (UNDESA - United Nations Department of Economic and Social Affairs)

<http://www.un.org/en/development/desa/index.html>

Konferencia OSN pre obchod a rozvoj (UNCTAD - United Nations Conference on Trade and Development)

<http://unctad.org/en/Pages/Home.aspx>

Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO – Food and Agriculture Organisation of the United Nations)

<http://www.fao.org/home/en/>

Organizácia OSN pre vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO – United Nations Educational Scientific and Culture Organisation)

<http://en.unesco.org/>

Komisia OSN trvalo udržateľného rozvoja (UN Commission on Sustainable Development)

<http://sustainabledevelopment.un.org/csd.html>

Ekonomická a sociálna komisia OSN pre Áziu a Tichomorie (UNSCAP – United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific)

<http://www.unescap.org/>

Slovník zeleného rastu:

<http://www.greengrowth.org/?q=glossary-page>

Znalostná platforma trvalo udržateľného rozvoja OSN (UNSDKN – United Nations Sustainable Development Knowledge Platform)

<http://sustainabledevelopment.un.org/memberstates.html>

United Nations Global Compact

<http://www.unglobalcompact.org/>

Ďalšie medzinárodné organizácie:

Severná aliancia pre udržateľnosť (ANPED – Northern Alliance for Sustainability)

<http://www.anped.org/>

GRID-Arendal

<http://www.grida.no/>

Európska environmentálna agentúra (EEA – European Environment Agency)

<http://www.eea.europa.eu/sk>

Inštitút globálneho zeleného rastu (GGGI - Global Green Growth Institute)

<http://gggi.org/>

Inštitút svetových zdrojov (WRI – World Resources Institute)

<http://www.wri.org/>

Koalícia pre zelenú ekonomiku (GEC - Green Economy Coalition)

<http://www.greeneconomycoalition.org/>

Medzinárodné centrum pre obchod a trvalo udržateľný rozvoj (ICTSD – International Centre for Trade and Sustainable Development)

<http://ictsd.org/>

Medzinárodná energetická agentúra (IEA – International Energy Agency)

<http://www.iea.org/>

Medzinárodná námorná organizácia (IMO - International Maritime Organisation)

<http://www.imo.org/Pages/home.aspx>

Medzinárodná organizácia práce (ILO - International Labour Organisation)

<http://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm>

Medzinárodná obchodná komora (ICC - International Chamber of Commerce)

<http://www.iccwbo.org/about-icc/>

Odborová konfederácia medzinárodného obchodu (ITUC – International Trade union Confederation)

<http://www.ituc-csi.org/?lang=en>

PC - Pardee Center

<http://www.bu.edu/pardee/about/>

Africká rozvojová banka (AfDB – African Development Bank)

<http://www.afdb.org/en/>

Svetová banka (WB - World Bank)

<http://www.worldbank.org/>

Zoznam literatúry

1. OECD, 2013a. *Putting Green Growth at the Heart of Development. OECD Green Growth Studies.* OECD Publishing Paris, 193 pp.
2. OECD, 2013b. *Green Growth in Cities. OECD Green Growth Studies.* OECD, 2013, 136 pp.
3. OECD, 2013c. *Greening Household Behaviour, Overview from the 2011 Survey. OECD Studies on Environmental Policy and Household Behaviour.* OECD, 2013, 308 pp.
4. OECD, 2013d. *Recent OECD work on Adaptation to Climate change.* OECD, 2013, 24 pp.
5. OECD, 2012a. *Development Co-operation report: Lessons in Linking Sustainability and Development.* OECD Publishing Paris, 299 pp.
6. OECD, 2012b. *Recent OECD work on Biodiversity.* OECD, 2012, 28 pp.
7. OECD, 2012c. *OECD Tourism Papers Green Innovation in Tourism Services* OECD, 2012, 77 pp.
8. SAŽP, 2013. *Indikátory zeleného rastu, 2013.* Enviroportál.
9. UN, 2012. *The future we want, 2012.*
10. UN, 1992a. *Convention on Climate Change.* UN, 1992. 30 pp.
11. UN, 1992b. *Convention on Biological Diversity.* UN, 1992. 30 pp.
12. UNEP, 2013. *Sustainable Transport and Air Pollution.* UNEP, 2013.
13. UNEP, 2011a. *Towards a Green Economy: Pathway to Sustainable Development and Poverty reduction. A synthesis for Policy Makers.* UNEP Nairobi, 2011.
14. UNEP, 2011b. *Restoring the natural foundation to sustain a Green Economy. A century-long journey for Ecosystem Management.* UNEP, 2011, 30 pp.
15. UNEP, 2009. *Global Green New Deal.* UNEP, 2009. 155 pp.